NTNU Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet Fakultetet for informasjonsteknologi, matematikk og elektroteknikk

Institutt for datateknikk og informasjonsvitenskap

BOKMÅL

Sensurfrist: 11. januar 2013

Avsluttende eksamen i TDT4110 Informasjonsteknologi, grunnkurs **Tirsdag 11. desember 2012** 9:00 – 13:00

Faglig kontakt under eksamen:

Alf Inge Wang	tlf.	922 89 577
Lars Bungum	tlf.	920 46 135
Thomas Falch	tlf.	472 43 175

Hjelpemidler: C

Typegodkjent kalkulator: HP30S

Sensur:

Resultater gjøres kjent på studweb.ntnu.no.

Oppgavesettet inneholder 4 oppgaver. Det er angitt i prosent hvor mye hver oppgave og hver deloppgave teller ved sensur. Les igjennom hele oppgavesettet før du begynner å lage løsning. Disponer tiden godt! Gjør rimelige antagelser der du mener oppgaveteksten er ufullstendig, skriv kort hva du antar.

Svar kort og klart, og skriv tydelig. Er svaret uklart eller lenger enn nødvendig trekker dette ned.

Lykke til!

Innhold:

- Oppgave 1: Flervalgsoppgave (25 %)
- Oppgave 2: Grunnleggende programmering (20 %)
- Oppgave 3: Kodeforståelse (15 %)
- Oppgave 4: Mer programmering (40 %)
- Appendiks: Nyttige funksjoner og metoder i Python
- Svarark til Flervalgsoppgaven

Oppgave 1: Flervalgsoppgave (25 %)

Bruk de to vedlagte svarskjemaene for å svare på denne oppgaven (ta vare på det ene selv). Du kan få nytt ark av eksamensvaktene dersom du trenger dette. Kun ett svar er helt riktig. For hvert spørsmål gir korrekt avkryssing 1 poeng. Feil avkryssing eller mer enn ett kryss gir -1/2 poeng. Blankt svar gir 0 poeng. Du får ikke mindre enn 0 poeng totalt på denne oppgaven. Der det er spesielle uttrykk står den engelske oversettelsen i parentes.

1) Hva kjennetegner komprimeringsalgoritmer som er tapsløs (lossless)?

- a) Den opprinnelige datamengden kan gjenskapes nøyaktig.
- b) Den komprimerte datamengden er like stor som utgangspunktet.
- c) Egner seg spesielt godt for multimediedata som bilder, lyd og video.
- d) Fjerner bare informasjonsinnhold som ikke er viktig for menneskers oppfatning av informasjonsmengden, for eksempel i et bilde.

2) Hva sier Nyquist-regelen om samplingsfrekvensen?

- a) Samplingsfrekvensen må være minst halvparten av den høyeste lydfrekvensen.
- b) Samplingsfrekvensen må være minst den samme som den høyeste lydfrekvensen.
- c) Samplingsfrekvensen må være minst dobbelt så rask som den høyeste lydfrekvensen.
- d) Samplingsfrekvensen må alltid være 20KHz.

3) Hva er oppgaven til en programteller (program counter):

- a) Den holder rede på antall kodelinjer i et program.
- b) Den inneholder adressen til neste instruksjon.
- c) Den styrer antall iterasjoner i en FOR-løkke.
- d) Ingen av svarene er riktige.

4) Hvor mange symboler kan kodes med 10 bit?

- a) 10.
- b) 512.
- c) 1024.
- d) Ingen.

5) Hva er fokuset i programvarevalideringsfasen i systemutvikling?

- a) Beskrive hva systemet skal gjøre.
- b) Designe hvordan systemet skal oppføre seg.
- c) Teste om systemet stemmer med spesifikasjonen og kundekrav.
- d) Ingen av svarene er riktige.

6) Hvorfor digitalisere nettverk?

- a) Ønske om å kombinere tjenester.
- b) Enklere å utnytte kapasitet bedre med felles nettverk.
- c) Digital koding kan gi bedre feilsjekk og korrigering av feil.
- d) Alle alternativene a-c er riktige.

7) Hva er et Denial of Service-angrep?

- å sende så mange forespørsler til en tjener (server) at den ikke klarer å utføre oppgavene sine.
- b) Å bryte seg inn på en tjener (server) og sørge for at den nekter å utføre tjenestene sine.
- c) Å nekte å motta meldinger fra en tjener (server) som da blir opptatt med å sende forespørslene på nytt og på nytt.
- d) Å sende en falsk e-post om problemer med en tjeneste, som for eksempel en nettbank, og lure brukeren til å avsløre påloggingsinformasjon for å få løst problemet.

8) Hva vil det si at vi at vi har "random access" (tilfeldig tilgang) til minnet?

- a) All data i minnet kan hentes direkte uansett hvor det befinner seg.
- b) Det er tilfeldig hva som hentes ut av minnet.
- c) Vi må hente ut data sekvensielt (byte for byte) for å finne det vi leter etter.
- d) Ingen av svarene er riktige.

9) Hva vil det si at en datamaskin er deterministisk?

- a) Den har en pessimistisk livsanskuelse som avviser fri vilje.
- b) Når den skal velge hvilken instruksjon den skal behandle neste gang har den ikke noe valg, men baserer valget på programmet og dataene den gis.
- c) At den har en intuisjon på hva som er lurt å gjøre.
- d) Ingen av svarene er riktige.

10) Hvilke av alternativene under er mulige tolkninger av PandA-mønstre?

- a) True og False.
- b) Ja og Nei.
- c) + og -
- d) Alle alternativene a-c er riktige.

11) Når vi studerer algoritmers effektivitet, ser vi på hvordan kjøretiden utvikler seg i forhold til mengden av input. Vi gjør analyser av bestefall, verstefall og gjennomsnittstilfellet. Hvorfor er det spesielt interessant å analysere en algoritmes kjøretid i verste fall?

- a) Det setter en øvre grense for hvor lang tid det tar å kjøre algoritmen.
- b) Programmerere er pessimister.
- c) Det er mer interessant med høye tall.
- d) Det forteller hvor lang tid algoritmen ca. bruker på å kjøre.

12) Vi deler inn algoritmer i klasser basert på de funksjoner som beskriver deres utvikling i kjøretid best. Hvilken algoritme er i klassen $\Theta(\log(n))$:

- a) Innstikksortering (Insertion sort).
- b) Binærsøk (binary search).
- c) Sekvensielt søk (sequential search).
- d) Ingen av svarene er riktige.

13) Hva er et datagram?

- a) Et telegram som er skrevet på data.
- b) Vekten på en dataenhet.
- c) En pakke som sendes over internett som følger IP-protokollen.
- d) Ingen av svarene er riktige.

14) Fargene som vises på en dataskjerm representeres ofte med 24 bits RGB-koding. Fargen blå vil da representeres som:

- a) 0000 0000 0000 0000 0000 0000.
- b) 1111 1111 0000 0000 0000 0000.
- c) 0000 0000 1111 1111 0000 0000.
- d) 0000 0000 0000 0000 1111 1111.

15) Når vi overfører data over internett oppstår det ofte feil på grunn av forstyrrelser på linjene. For å oppdage slike feil brukes ofte

- a) NIC (Network Interface Card).
- b) ISP (Internet Service Provider).
- c) CRC (Cyclic Redundancy Check).
- d) Ingen av svarene er riktige.

16) En mikroprosessor utfører de samme fem oppgavene om og om igjen. Hvilken rekkefølge av stegene under beskriver korrekt rekkefølge på dette F/E-kretsløpet (F/E cycle)?

- a) Information Fetch Data Fetch Instruction Decode Instruction Execution Results Return.
- b) Results Return Instruction Execution Information Fetch Data Fetch Instruction Decode.
- c) Information Fetch Instruction Decode Data Fetch Instruction Execution Results Return.
- d) Instruction Decode Instruction Execution Information Fetch Data Fetch Results Return.

17) Hvilken bestemt endring har vi sett de siste årene innen systemutvikling?

- a) Spesifisering av krav er ikke lengre relevant.
- b) Smidig (agile) systemutvikling har overtatt mer og mer for plandrevet systemutvikling.
- c) Vannfallsmodellen har overtatt for inkrementell systemutvikling.
- d) Ingen av svarene er riktige.

18) Hva er DAC?

- a) Et program som hjelper med beregninger (data-assisted computing).
- b) En enhet som oversetter analoge signaler til digitale signaler.
- c) En enhet som oversetter digitale signaler til analoge signaler.
- d) Et program som oversetter datakode til programmeringsspråket C (evt. C++).

19) Rekursjon betyr at

- a) En funksjon kaller seg selv.
- b) Kjøretiden til programmet minsker.
- c) Programmet går i evig løkke.
- d) Ingen av svarene er riktige.

20) Ranger effektivitetsklassene $\Theta(n^3)$, $\Theta(n)$, $\Theta(\log(n))$ og $\Theta(n^2)$ etter effektivitet, der minst effektiv først og deretter mer og mer effektiv

- a) $\Theta(n^3)$, $\Theta(n^2)$, $\Theta(n)$, $\Theta(\log(n))$.
- b) $\Theta(n^3)$, $\Theta(n)$, $\Theta(n^2)$, $\Theta(\log(n))$.
- c) $\Theta(\log(n))$, $\Theta(n^3)$, $\Theta(n^2)$, $\Theta(n)$.
- d) $\Theta(n)$, $\Theta(\log(n))$, $\Theta(n^3)$, $\Theta(n^2)$.

Oppgave 2 – Grunnleggende programmering (20 %)

Du kan anta at alle funksjonene mottar gyldige input-verdier.

Oppgave 2 a) (5 %)

Lag funksjonen **summerOlympics** som har inn-parametere **firstYear** og **lastYear**. Funksjonen skal returnere variabelen **years**, som er ei liste med alle OL-årene fra og med **firstYear** til og med **lastYear** (inkludert framtidige planlagte år for sommer-OL). Fra og med OL i London i 1948, har sommer-OL vært arrangert hvert fjerde år.

Du kan anta at firstYear ≥ 1948 .

Eksempel på kjøring av funksjonen og hva den returnerer:

```
>>> years = summerOlympics(1999,2012)
>>> years
[2000, 2004, 2008, 2012]
>>>
```

Oppgave 2 b) (7,5 %)

Lag funksjonen **findAge** som har inn-parametere **bYear**, **bMonth**, **bDay** som er tre heltall som beskriver dato for en fødselsdag. Funksjonen skal returnere **age** som beskriver hvor gammel en person med oppgitt fødselsdag (**bYear**, **bMonth** og **bDay**) er i dag angitt i hele år

For å finne år, måned og dag for i dag skal du bruke en eksisterende funksjon som heter current_date(). Funksjonen returnerer tre heltall på formatet (yyyy, mm, dd).

Eksempel på bruk av funksjonen current date:

```
(yyyy,mm,dd) = current date() giridag yyyy=2012, mm=12, dd=11.
```

Eksempel på kjøring av funksjonen **findAge** og hva den returnerer:

```
>>> age = findAge(2000,12,15)
>>> age
11
>>>
```

Oppgave 2 c) (7,5 %)

Lag en funksjon **printAgeDiff** som tar en parameter **table**, som er en to-dimensjonal tabell (liste av lister) der hver rekke beskriver personer med fornavn, etternavn, fødselsår, fødselsmåned og fødselsdato. Funksjonen skal bruke funksjonen **findAge** fra oppgave 2b (kan bruke funksjonen selv om du ikke har løst oppgave 2b) til å sammenlikne alderen i hele år på etterfølgende personer i tabellen (rekke for rekke) og gjøre følgende:

- Hvis person n og person n+1 har samme alder angitt i antall hele år, skal følgende skrives ut til skjerm:
 - <fornavn n> <etternavn n> is at the same age as <fornavn n+1> <etternavn n+1>
- Hvis person n er eldre enn person n+1 angitt i antall hele år, skal følgende skrives ut til skjerm:
 - <fornavn n> <etternavn n> is older than <fornavn n+1> <etternavn n+1>
- Hvis person n er yngre enn person n+1 angitt i antall hele år, skal følgende skrives ut til skjerm:
 - <fornavn n> <etternavn n> is younger than <fornavn n+1> <etternavn n+1>

Eksempel på en to-dimensjonal tabell som beskriver fire kjente personer:

```
table=[['Justin','Bieber',1994,3,1],
     ['Donald','Duck',1934,8,1],
     ['George','Clooney',1961,5,6],
     ['Eddie','Murphy',1961,4,3]]
```

Eksempel på kjøring av funksjonen **printAgeDiff** med tabellen **table**, som inneholder listene for bieber, donald, george og eddie:

```
>>> printAgeDiff(table)
Justin Bieber is younger than Donald Duck
Donald Duck is older than George Clooney
George Clooney is at the same age as Eddie Murphy
>>>
```

Oppgave 3 – Kodeforståelse (15 %)

Oppgave 3 a) (5 %)

Hva returneres hvis funksjonen **ful(1234)** med kode som vist under kjøres?

```
def ful(a):
    r = 0
    while(a>0):
        s = a%10
        r = r + s
        a = (a-s)/10
    return r
```

Oppgave 3 b) (5 %)

Hva blir verdiene til a, b, c og d etter kallet

```
(a, b, c, d) = fu2('Ut pa tur, aldri sur') med koden som vist under?
```

```
def fu2(input):
    r = 0
    s = 0
    t = 0
    u = 0
    n = len(input)
    for c in input:
        if (c.isalpha()):
            r = r + 1
        elif (c.isdigit()):
        s = s + 1
elif (c==' '):
            t = t + 1
        else:
            u = u + 1
    r = 100*r/n
    s = 100*s/n
    t = 100*t/n
    u = 100*u/n
    return(r,s,t,u)
```

Oppgave 3 c) (5 %)

Hva returneres av kallet **fu3 (100)** med koden som vist under?

```
def fu3(a):
    if (a<=2):
        r = 1
    else:
        r = 1 + fu3(a/2)
    return r</pre>
```

Oppgave 4 – Programmering (40 %)

Denne oppgaven fokuserer på behandling av data fra fire værsensorer som måler en verdi per døgn av følgende data:

- Temperatur: Angis som heltall i Celsius fra -50 C til + 50 C
- Nedbør: Angis som heltall i mm nedbør per døgn fra 0 til 2000 mm
- Luftfuktighet. Angis som heltall fra 0 til 100 %
- Vindstyrke: Angis som heltall fra 0 til 50 meter per sekund

Hvis ikke noe annet er oppgitt kan du anta korrekt input til funksjonene.

Oppgave 4 a) (5 %)

Lag en funksjon **cold_days** som tar imot parameteren **templist**, som en liste av temperaturer, og returnerer variabelen **days**, som angir antall døgn der temperaturen var under 0 grader.

Eksempel på kall av funksjonen og hva den returnerer:

```
>>> days = cold_days([1,-5,3,0,-6,-3,15,0])
>>> days
3
>>>
```

Oppgave 4 b) (5 %)

Lag en funksjon cap_data som har inn-parameterne array (liste med data), min_value (minimumsverdi) og max_value (maksimumsverdi). Funksjonen skal returnere ei ny liste result der alle elementer i lista array som har verdi mindre enn min_value skal settes lik min_value og alle elementer i lista array som har verdi høyere enn max_value skal settes lik max value.

Eksempel på kall av funksjonen og hva den returnerer (endrede verdier i fet skrift):

```
>>> A = [-70,30,0,90,23,-12,95,12];
>>> result = cap_data(A,-50,50)
>>> result
[-50, 30, 0, 50, 23, -12, 50, 12]
>>>
```

Oppgave 4 c) (10 %)

Lag en funksjon **generate_testdata** som har inn-parameterne **N**, **min_value** (minimumsverdi) og **max_value** (maksimumsverdi). Funksjonen skal returnere tabellen **result** som består av **N** unike tall (heltall) som blir trukket tilfeldig der {**min_value** $\leq tall \leq max_value$ }. Unik betyr her at ingen elementer i tabellen **result** skal ha samme verdi. Du kan anta at antall mulige verdier i intervallet tallet blir trukket fra alltid vil være større enn **N**.

Eksempel på kall av funksjonen og hva den returnerer:

```
>>> result = generate_testdata(10,-5,10)
>>> result
[-5, 3, 7, 9, -3, 4, 2, 0, -1, 5]
>>>
```

Oppgave 4 d) (5 %)

Lag en funksjon **create_db** som har inn-parameterne **temp**, **rain**, **humidity** og **wind**, som er fire tabeller av samme størrelse (likt antall elementer) med data for temperatur, nedbør, luftfuktighet og vind.

Funksjonen skal lage og returnere dictionarien **weather**, der nøkkelen er ett heltall som starter med verdien 1 og teller oppover (representerer dagen for måling). Hvert innslag i dictionarien skal være en liste av verdier for temperatur, nedbør, luftfuktighet og vind. Verdiene for **weather** med nøkkel 1 skal inneholde væredata for dag 1, **weather** med nøkkel 2 skal inneholde værdata for dag 2 og så videre.

Eksempel på kall av funksjonen og hva den returnerer:

```
>>> temp = [1,5,3]
>>> rain = [0,30,120]
>>> humidity = [30,50,65]
>>> wind = [3,5,7]
>>> weather = create_db(temp,rain,humidity,wind)
>>> weather
{1: [1, 0, 30, 3], 2: [5, 30, 50, 5], 3: [3, 120, 65, 7]}
>>>
```

Oppgave 4 e) (5 %)

Lag en funksjon **print_db** som har inn-parameteren **weather**, som er en dictionary som beskrevet i oppgave 4d. Funksjonen skal skrive ut innholdet i **weather** på skjerm etter følgende format og med overskrift som vist på utskriften nederst i deloppgaven:

- Day (dag) høyrejustert med 4 tegn
- Temp (temperatur) høyrejustert med 6 tegn
- Rain (nedbør) høyrejustert med 6 tegn
- Humidity (luftfuktighet) høyrejustert med 10 tegn
- Wind (vind) høyrejustert med 6 tegn

Eksempel på kall av funksjonen ved bruk av dictionarien fra oppgave 4d:

>>> print_db(weather)				
Day Temp rain humidity wind				wind
1	1	0	30	5
2	5	30	50	3
3	3	120	65	7
>>>				

Oppgave 4 f) (10 %)

Lag funksjonen **strange_weather** som har inn-parameterne **temp** og **rain**, som er to tabeller med data for temperaturer og regn av lik størrelse (samme antall elementer).

Funksjonen skal returnere **start** (startdag) og **stop** (sluttdag) for det lengste intervallet der det er minusgrader, samt at temperaturen faller samtidig som nedbørsmengden stiger i etterfølgende dager. Indekseringen av dager starter på 1. Hvis ingen etterfølgende dager har denne karakteristikken, returneres (0,0).

Eksempel på kall av funksjonen (med intervall som oppfyller kravet uthevet):

```
>>> temp=[1, 3, 4,-5,-6,-7,-8,-9,3,0]
>>> rain=[0,20,30, 0,10,30,50, 0,5,2]
>>> (start, stop) = strange_weather(temp,rain)
>>> start
4
>>> stop
7
>>>
```

Appendiks: Nyttige funksjoner/metoder i Python

Built-in:

format(numeric value, format specifier)

Formats a numeric value into a string according to the format specifier, which is a string that contains special characters specifying how the numeric value should be formatted. Examples of various formatting characters are "f=floating-point, e=scientific notation, %=percentage, d=integer". A number before the formatting character will specify the field width. A number after the character "." will format the number of decimals.

%

Reminder: Divides one number by another and gives the remainder

len(s)

Return the length (the number of items) of a string, tuple, list, dictionary or other data structure.

int(x)

Convert a string or number to a plain integer.

float(x)

Convert a string or a number to floating point.

str([object])

Return a string containing a nicely printable representation of an object.

pow(x, y)

Return x to the power y $(x^{**}y \text{ or } x^y)$

Library: math

math.pow(x,y)

Return x to the power y $(x^{**}y \text{ or } x^y)$

math.sqrt(x)

Return the square root of x.

math.pi

The mathematical constant $\pi = 3.141592...$

math.e

The mathematical constant e = 2.718281...

Library: random

random.randint(a, b)

Return a random integer N such that a \leq N \leq b.

random.random()

Return the next random floating point number in the range $0 \le N \le 1$.

String methods:

s.isalnum()

Returns true if the string contains only alphabetic letters or digits and is ate least one character of length. Returns false otherwise.

s.isalpha()

Returns true if the string contains only alphabetic letters, and is at least one character in length. Returns false otherwise.

s.isdigit()

Returns true if the string contains only numeric digits and is at least one character in length. Returns false otherwise.

s.isspace()

Returns true if the string contains only whitespace characters, and is at least one character in length. Returns false otherwise. (Whitespace characters are spaces, newlines (\n), and tabs (\t).

s.ljust(width)

Return the string left justified in a string of length width.

s.rjust(width)

Return the string right justified in a string of length width.

s.lower()

Returns a copy of the string with all alphabetic letters converted to lowercase.

s.upper()

Returns a copy of the string with all alphabetic letters converted to uppercase.

List operations:

s[i:j]

Return slice starting at position i extending to position j. Can also be used for strings.

item in s

Determine whether a specified item is contained in a list.

min(list)

Returns the item that has the lowest value in the sequence.

max(list)

Returns the item that has the highest value in the sequence.

s.append(x)

Append new element x to end of s

s.insert(index,item)

Insert an item into a list at a specified position given by an index)

s.index(*item*)

Return the index of the first element in the list containing the specified item.

s.pop()

Return last element and remove it from the list

s.pop(i)

Return element i and remove it from the list

s.remove(item)

Removes the first element containing the item.

s.reverse()

Reverses the order of the items in a list.

s.sort()

Rearranges the elements of a list so they appear in ascending order.

Dictionary operations:

clear()

Clears the contents of a dictionary

get(key, default)

Gets the value associated with a specific key. If the key is not found, the method does not raise an exception. Instead, it returns a default value.

items()

Returns all the keys in a dictionary and their associated values as a sequence of tuples.

keys()

Returns all the keys in a dictionary as a sequence of tuples.

pop(key, default)

Returns the value associated with a specific key and removes that key-value pair from the dictionary. If the key is not found, the method returns a default value.1

popitem()

Returns a randomly selected key-value pair as a tuple from the dictionary and removes that key-value pair from the dictionary.

values()

Returns all the values in dictionary as a sequence of tuples.

Svarskjema flervalgsoppgave

Kandidatnummer:	Program:	
Fagkode:	Dato:	
Antall sider:	Side:	

Oppgavenr	A	В	C	D
1.1				
1.2				
1.3				
1.4				
1.5				
1.6				
1.7				
1.8				
1.9				
1.10				
1.11				
1.12				
1.13				
1.14				
1.15				
1.16				
1.17				
1.18				
1.19				
1.20				

Svarskjema flervalgsoppgave

Kandidatnummer:	Program:		
Fagkode:	Dato:		
Antall sider:	Side:		

Oppgavenr	\boldsymbol{A}	В	C	D
1.1				
1.2				
1.3				
1.4				
1.5				
1.6				
1.7				
1.8				
1.9				
1.10				
1.11				
1.12				
1.13				
1.14				
1.15				
1.16				
1.17				
1.18				
1.19				
1.20				